

Een wetenschappelijk kwalijke beschrijving van 65 jaar CPB door Frank den Butter

17 maart 2013

Thomas Colignatus

<http://thomascool.eu>

<http://boycottholland.wordpress.com/about>

Samenvatting

Op het CPB vindt sinds 1990 censuur van de wetenschap plaats en sinds 1991 machtsmisbruik t.a.v. een onheus ontslag. De economische ontwikkelingen sinds 1990 en met name de economische crisis sinds 2007 bevestigen de analyse van de betreffende CPB-medewerker en auteur van dit artikel. Als voorzitter van de NWO werkgemeenschap economie in 1991 heeft prof. dr. F.A.G. den Butter met een verkeerde voorstelling van zaken bijgedragen tot dat onheus ontslag. Den Butter was lid van de eerste CPB-visitatiecommissie o.l.v. Anton Barten uit 1997 en heeft zich niet teruggetrokken toen dit aan de orde kwam. Als lid van de WRR en voorzitter van de KVS heeft Den Butter niets gedaan om de kwestie op te lossen en zelfs aandacht afgehouden. Bij de 65e verjaardag van het instituut gaf Den Butter in 2010 een beschrijving van het CPB. Die beschrijving is wetenschappelijk kwalijk. Den Butter verzwijgt zijn betrokkenheid bij dit alles. Zijn beschrijving is ook anderszins ondeugdelijk en geeft een verkeerd beeld van het falen van het CPB t.a.v. de crisis. Nederland is te boycotten tot deze censuur is opgelost.

1. Inleiding

Censuur en onheus ontslag kunnen in de Nederlandse samenleving blijkbaar perverse gevolgen hebben. In sommige gevallen zien we krantenberichten en kamervragen en soms wordt het probleem min of meer opgelost. Niet alles wordt opgelost, en mogelijk komt niet alles in de krant. Klaarblijkelijk bestaat er een cultuur in Nederland ten gunste van censuur of het anderszins uitsluiten van andere gedachten. In een katholieke cultuur is er een houding van 'het leven is sterker dan de leer' (zie de betekenis van 'katholikos') maar tegelijk ook een vasthouden aan hiërarchie, met eventueel een inquisitie, vaak eerder gericht op de kudde dan op de herders. In een calvinistische cultuur wordt er afstand genomen ten aanzien van een centraal gezag maar ligt er wel weer nadruk op de leer, cq. 'De Schrift'. Beter lijkt het model van een forum (een markt). Maar zover is het blijkbaar nog niet.

In mijn geval geldt bijvoorbeeld dat een blad als ESB structureel bijdragen van me weigert wanneer ik daarin protesteer tegen censuur door de directie van het Centraal Planbureau (CPB) sinds 1990 en adviseer tot een parlementaire enquête. Eenmaal heeft NRC-Handelsblad middels Tom Rooduijn over over de kwestie geschreven, in de vroege digitale editie van 1998. Weekblad De Groene weigerde zelfs een advertentie. Frank Kalshoven blokkeert alles, eerst bij Elsevier, daarna bij de Volkskrant, en toevallig had hij ook weer zitting in de commissie Frijns (2013) over het CPB. Het is een raadsel waarom Kalshoven meent genoeg te weten en waarom hij censuur ondersteunt.

Aanleiding tot dit artikel is inderdaad die toetsingscommissie van Jean Frijns cs. (2013) t.a.v. de beleidsgerichtheid van het CPB. Frijns cs. negeren het falen van het CPB t.a.v. de economische crisis sinds 2007 terwijl sommige economen voorafgaand aan 2007 toch waarschuwingen hadden geuit. De economische ontwikkelingen sinds 1990 en met name de

economische crisis sinds 2007 bevestigen de analyse van auteur dezes, zie Colignatus (2009) op VoxEU, en Colignatus (2013) n.a.v. niet alleen Frijns cs. maar ook de Raad van State over de ‘democratische vervreemding’.

Hoe komt het toch, dat economen en toetsende commissies en redacties van tijdschriften economie sinds 1990 almaar aan zulke kwesties voorbijgaan? Klaarblijkelijk is het werk van auteur dezes niet populair – er wordt althans niet naar verwezen. Wanneer anderen er niet over schrijven is dat voor derden natuurlijk weer aanleiding te denken ‘dat het wel niet relevant zal zijn’. Maar het kan ook zijn dat onwelgevallige informatie genegeerd wordt. Het is natuurlijk lastig. Iemand kan 99% gelijk hebben, maar dan kan die resterende 1% zo raar zijn dat je graag afstand houdt. Zelfs 100% gelijk kan problematisch zijn, bijvoorbeeld moeilijk te geloven of aan anderen uit te leggen. Toch, het gaat hier om wetenschap, en juist de economische crisis zou toch tonen dat er ruimte moge zijn voor andere analyses.

Deze verwondering geeft aanleiding tot een google naar het voorkomen van ‘CPB’ ook op de website van TPEdigitaal (invouren: CPB site:<http://www.tpedigitaal.nl>). Er komen voor ons doel drie interessante publicaties op. Salverda (1993) bespreekt onder meer het aantreden van Gerrit Zalm als directeur van het CPB en de studies *Scanning the future* en *Nederland in Drievoud 1990-2015*. Bij gelegenheid van de 65e verjaardag van het CPB in 2010 heeft Den Butter (2010) een korte historie daarvan geschreven. Dit blijkt een wetenschappelijk kwalijke beschrijving te zien, om redenen die hieronder worden uitgelegd. Vervolgens geven De Jong & Verbruggen (Johan) (2011) hun verklaring hoe het CPB de crisis in 2007 en vervolgens de dip in 2009 heeft kunnen missen. Er zijn ook andere hits, maar voor dit artikel volstaan vooralsnog deze drie.

Wat is het onderwerp van dit artikel? Het onderwerp is ten diepste het vraagstuk van de economische orde. Een belangrijke gedachte is dat een samenleving het economisch beleid wil baseren op wetenschappelijk inzicht. Die basis bestaat evenwel niet wanneer er censuur en machtsmisbruik t.a.v. ontslag is.

In de theorie van de economische orde is er de klassieke tegenstelling tussen de ideaaltypen van *laissez faire* en de planeconomie. Gangbaar kiest het Westen voor de *gemengde economie*, maar daarvan zijn er vele varianten, zie bijv. de verschillende landen in het Westen. In Nederland is direct na de oorlog gekozen voor een Centraal Planbureau (CPB), waarvan Hein Vos eerst nog dacht aan taakstellende planning, maar in het kamerdebat reduceerde minister G.W.M. Huysmans de taak tot *indicatieve planning* zoals het nu functioneert, zie Colignatus (1994:10).

In een evaluatie van het functioneren van het Westers model, komt auteur dezes tot het voorstel het CPB te vervangen door een *Economisch Hof*. Mutatis mutandis een *Economic Supreme Court* voor de US Council of Economic Advisors, de UK Treasury, de Sachverständigenrat, het Commissariat Général du Plan. De belangrijkste teksten in deze analyse zijn Colignatus (1990, 1994, 2011, 2012). Onderscheid is te maken tussen enerzijds de Trias Politica met een ondergeschikt CPB, en anderzijds een Tessera Politica met een nevenschikt Economisch Hof. De T3P zal noodzakelijkerwijs falen, doordat hetgeen ‘wetenschappelijk onderzoek’ heet te zijn dit niet werkelijk kan zijn wegens de onderschikking. Wie zoekt naar de optimale combinatie van economische effectiviteit & efficiency en democratische legitimiteit, waarin daadwerkelijk plaats is voor wetenschappelijke onderbouwing van het rijksbeleid, dient zich te houden aan de logica die voert naar de T4P met het Economisch Hof, dat functioneert als wetenschappelijk forum. Het parlement behoudt het primaat van de politieke keuze, maar verliest de mogelijkheid de informatie te manipuleren, zodat burgers beter weten op wie zij zouden willen stemmen.

In het recente advies van de Raad van State (2013) over de ‘democratische vervreemding’ t.a.v. Europa maakt men geen onderscheid tussen T3P & CPB versus T4P & Economisch

Hof. Waar de RvS gevraagd was te adviseren over democratie hanteert de RvS aldus een gemankeerd concept van democratie. Tevens blijkt men minder thuis te zijn in het vraagstuk van de economische orde. Tevens blijkt men minder thuis in het vraagstuk van de de 'optimal currency area' voor de euro. Overdracht van bevoegdheden naar een Brusselse bureaucratie zou denkkelijk niet hoeven wanneer ieder land zijn eigen nationale Economische Hof neemt.

De lezer begrijpt nu beter waarom bovenstaande google gedaan werd, in een poging e.e.a. voor TPE te achterhalen en misschien te begrijpen. Het artikel Den Butter (2010) zag ik destijds reeds, maar het is de zoveelste inadequate tekst van iemand die de situatie t.a.v. het CPB niet begrijpt, en het leek me in 2010 dat ik de beker maar aan me voorbij moest laten gaan ook daar weer op te moeten reageren. Nu echter, in de context van Europa en Frijs cs. en het voortdenderen van de economische crisis zonder dat iemand notie neemt van deze bevestiging van mijn analyse en advies, komt de gedachte aan die google op, en komen genoemde drie artikelen op, waaronder dus ook Den Butter (2010). Een evaluatie van de situatie lijkt me nuttig, al was het maar voor het geval dat Salverda op de gedachte zou komen in 2015 terug te kijken op de CPB lange termijn studies 1990-2015.

Ten overvloede merk ik op dat het doel van dit artikel dus niet is de bijdragen van Frank den Butter t.a.v. de economische wetenschap te evalueren. Ik kom hier wel tot een conclusie die voor de duidelijkheid ook in de titel opgenomen is. Het is zoals men het wielrennen kan bespreken en als titel meegeeft: 'Lance Armstrong heeft gelogen en bedrogen'. Dit artikel neemt wellicht een lange aanloop tot wat uiteindelijk t.a.v. die titel een paar kernalinea's kunnen zijn. Dit artikel komt echter naast een aantal inzichten ook tot de conclusie van wetenschappelijke kwalijkheid. Den Butter mag jaren salaris inleveren en heeft geen recht op zijn huidig pensioen. Zo'n oordeel velt men niet lichtvaardig en aldus is enig voorwerk op zijn plaats.

Frank den Butter heeft inderdaad wel een centrale positie in de Nederlandse economenwereld ingenomen, zie het thema-nummer van het *Tijdschrift voor Openbare Financien* (TvOF) ter gelegenheid van zijn emeritaat, Bartelsman e.a. (2012). Mogelijk heeft hij op diverse terreinen een open geest getoond maar ik moet opmerken dat dit niet het geval is ten aanzien van de onderwerpen die mij relevant lijken, zoals CPB, huidige crisis, en klimaatcrisis. Belangrijk lijkt me te constateren dat hij, ondanks zijn betrokkenheid bij het (monetaire) Morkmon model, voorafgaand aan 2007 klaarblijkelijk niet heeft gewaarschuwd t.a.v. de risico's van (financiële) deregulering, ook al is er blijkaar een hele vroege waarschuwing uit 1989 t.a.v. de woningmarkt. Het artikel van Peter van Els in dat thema-nummer is tamelijk nietszeggend, gaat voorbij aan Minsky e.d. en legt niet uit dat Den Butter dat gezien zou hebben. Belangrijk is dat Den Butter ook faalt t.a.v. de ecologische crisis. Hij was voorzitter van een klankbordgroep t.a.v. doorrekening van het milieu-duurzaam national inkomen (mDNI) conform de definitie van Roefie Hueting. Hij blijkt niet te begrijpen wat dat inhoudt. Het artikel van Hofkes & Verbruggen (Harmen) in dat thema-nummer toont ook fundamenteel onbegrip. Dit komt hieronder terug.

Ik neem aan dat mijn positie in deze kwestie helder is, of hieronder duidelijk zal worden. Doel van dit artikel is integriteit, intersubjectiviteit en transparantie. Een bepaalde mate van subjectiviteit zal niet uit te sluiten zijn. Bijvoorbeeld in woordkeus. Vanzelfsprekend ben ik zeer behoedzaam, want ook ik weet niet wat er in het verleden allemaal is voorgevallen, ook al heet het dat het verleden beter bekend is dan de toekomst. Dit is een van de redenen om te adviseren tot een parlementaire enquête waarin betrokkenen onder ede kunnen worden gehoord. Hoe kan het dat wanneer je als wetenschappelijk medewerker en econometrist van het CPB in 1982-1991 tegen professor Den Butter 'censuur op het CPB' zegt, dat hij de blik afwendt en er in zijn artikel niet over schrijft? Ik bepleit dat ook Den Butter onder ede door het parlement wordt gehoord en alle kans krijgt om zijn kant naar voren te brengen. Als econometrist richt ik me op de feiten maar dat moeten wel echt feiten zijn, en mijn voorstel is

dus dat scherpe vragen worden gesteld. Mogelijk heb ik e.e.a. verkeerd beoordeeld, ik heb wel vaker mijn *rational expectation* moeten herzien.

2. Ten aanzien van die twee andere publicaties

Ten aanzien van Salverda (1993) wil ik het kort houden. Het is mooi dat hij over die CPB lange termijn studies schrijft. Ik werkte in 1989-90 aan het ‘technisch pad 1990-2015’ ter voorbereiding van die studies. Mij viel op dat de werkloosheid systematisch hoog bleef, terwijl deze bij ongewijzigd beleid toch op de middellange termijn zou moeten verdwijnen. Ik schreef een notitie over ‘neoklassieke knelpunten’ (met bijv. ook de optie om de pensioenleeftijd per jaar met een maand te verlengen). Van het een kwam het ander, ik zag me uit afdeling en functie verplaatst, en in 1991 met onwaarheden ontslagen. Salverda (1993:108 voetnoot 4) stelt: “Er is natuurlijk geen sprake van een CPB als *puppet on a string* in de handen van een directeur; Zalm’s optreden vindt duidelijk steun binnen het bureau.” Ja, natuurlijk, wanneer Zalm interne kritiek ontslaat en collegae daarover misleidende informatie geeft ! Zie bijv. Colignatus (1994) en met name de ‘brief aan de collega’s’ waarbij onduidelijk wie wat gelezen heeft. ¹ Was het toeval dat Frijs het CPB verliet toen Zalm directeur werd, zie Colignatus (2013) ? Ook stelt Salverda p110: “Vroeger had je behalve Tinbergen of Van den Beld ook mensen als Schouten of Driehuis die op een doordringende manier in het potje van de beleidsdiscussie roerden. Die ontbreken nu. In de wetenschap lijkt de grote gedachte tamelijk afgezworen; in plaats van de empirische macro-economie rest nog slechts wat macro-econometrie.” Echter, het is onwaar dat ik in 1993 ‘ontbrak’. Het is onwaar dat mijn voorstel tot een nieuwe synthese ontbreekt, waarin werkloosheid wordt verklaard uit het falende model van de Trias Politica, want dat voorstel ligt er wel degelijk. Het is dubieus dat Salverda zou suggereren ‘Colignatus is geen Schouten of Driehuis’ want het is evident dat mensen verschillen en Keynes was ook nooit professor. Wat er sinds 1990 bestaat, is censuur van de wetenschap, waartegen ook Wiemer Salverda niet protesteert. (Overigens schiet Salverda in de eigen voet door de censuur te accepteren. Het is mooi dat hij meedoet in het circuit van de Luxembourg Income Study (LIS) maar jammer dat de resultaten daarvan misleidend zijn zolang men geen rekening houdt met de analyse die op het CPB door censuur is getroffen. Ikzelf kan natuurlijk wel gebruik maken van enkele gevolgen daarvan, zie Colignatus (2000). Pijnlijk is dat ik de onderzoekers bij LIS heb gevraagd of men belangstelling had voor die invloed van het minimumloon op de Gini Index: nee, want ik gebruikte CBS-data en niet de data uit hun eigen database.)

Ten aanzien van De Jong & Verbruggen (2011) wil ik het ook kort houden. Het zou vreemd zijn wanneer ik wel bij het CPB ontslagen word maar nog wel gratis in het weekend hetzelfde werk zou moeten doen om in discussie met (oud-) collegae te komen tot juiste analyses. Wellicht wil Nederland dat de juiste economische analyse als een gebraden kippenlekkertje in de mond vliegt als in Luilekkerland, maar helaas is dat niet de werkelijkheid. Ik ga ervan uit dat een parlementaire enquête alles oplost en dat ik op het CPB wordt teruggeplaatst, zodat ik en de collegae ons over de analyse kunnen buigen. In mijn teksten over deze kwestie protesteer ik tegen de verantwoordelijke directie, want de collegae zijn misleid en onvoldoende geïnformeerd, en bovendien ook getuigen die gehoord moeten worden. Het zijn vervolgens ook de collegae die in de interne bespreking op mijn analyses gaan reageren, wanneer alles op tafel ligt, en dan tot het oordeel moeten komen dat er inderdaad waarde in zit, zodat de fouten in de modellen worden herkend voor wat zij zijn. Aldus past mij over De Jong & Verbruggen (2011) vooral te zwijgen, ook al kan ik aangeven dat zij op een aantal punten dwalen. Het feit dat hun paper dwaalt lijkt me al genoeg grond tot die parlementaire enquête. De crisis ! Tevens is het nuttig op te merken dat het niet onmogelijk is dat de directie van het CPB mijn werk zo zwart heeft gemaakt dat er intern zo’n groot taboe op rust, zodat niemand met open oog probeert vast te stellen of de crisis inderdaad mijn analyse bevestigt. Een CPB-er die dit zou lezen en die bij zichzelf vaststelt dat er inderdaad zo’n taboe bestaat, zou het ook onjuist

---

¹ Bijv. <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Collegas/187.html>

moeten achten om te proberen die analyse te controleren, want de juiste weg is de censuur weg te nemen en dus te adviseren tot die enquête. Nogmaals, CPB-collegae zijn hierin niet geheel vrij, de directie heeft expliciet de mogelijkheid van interne bespreking verboden, en de publicatiegang tegengehouden. Het zou vreemd zijn om daarover te gaan praten wanneer ik er niet bij ben om misverstanden te verhelderen. Dus ja, los die censuur op.

In tegenstelling hiertoe staat het mij niet alleen vrij maar heb ik ook de plicht om helder aan te geven waar de buitenwacht faalt in de controle op de directie van het CPB.

3. Voor het betere begrip

Vervolgens, voor het goede begrip lijkt het me nuttig dat de lezer weet dat een heel mooi resultaat in 1990 geen uitzondering is, en dat er bijvoorbeeld ook hele mooie resultaten bestaan uit 1981 en 2011. Na het onheuse ontslag bij het CPB was een van de opties om leraar wiskunde te worden. Tijdens de studentenjaren had ik reeds een boek over logica geschreven. De hoogleraar logica zag er niets in, ten onrechte, maar ik studeerde sowieso af in econometrie en legde het boek maar in de la. Het stond wel op een lijstje om nog eens af te maken, bij een verhuizing in 2005-2006 kwam het uit die la, en kon ik het overtypen en als printing-on-demand publiceren, als “A Logic of Exceptions” (2007, 2011). Een aandachtspunt is dat de directie van het CPB in 1990 niet wist dat ik de logica had onderzocht, met zelfs zo'n mooi resultaat. Wellicht, wanneer de hoogleraar logica in 1981 adequater had gereageerd, dat dan ook de directie van het CPB met meer aandacht naar mijn analyse had gekeken, zoals over het Theorema van Arrow. Maar het falen der wiskundigen beperkt zich niet tot 1981. Sinds 1990 heb ik voortdurend aan wiskundigen gevraagd om mijn analyse over dat Theorema van Arrow te controleren, zodat aan de directie van het CPB gevraagd kon worden om de blokkade t.a.v. mijn werk op te heffen. Sinds 1990 hebben deze wiskundigen zich echter stelselmatig misdragen. Logici en wiskundigen zijn niet geïnteresseerd in de werkelijkheid, maar slechts in het formuleren van als-dan stellingen, hoe wereldvreemd ook. Zij blijken kritiek op hun onlogica te mishandelen, en dat kan natuurlijk niet. Wanneer een directie van een CPB zich laat meevoeren door zulke wereldvreemdheid, met verwijzing naar de autoriteit der wiskundigen, dan kan een land zeer gaan dwalen.

Vervolgens heb ik hetzelfde gemerkt ten aanzien van het onderwijs in wiskunde. Wiskundigen worden opgeleid tot abstractie, in het onderwijs zien zij plots reëel bestaande leerlingen, en hun cognitieve dissonantie lossen zij op door vast te houden aan een bepaalde traditie. Die traditie is echter historisch gegroeid en niet gericht op die leerlingen. Didactiek is een empirische wetenschap, waar wiskundigen niet voor zijn opgeleid. Een opleiding tot leraar wiskunde kan blijkbaar niet ongedaan maken wat daarvoor reeds is misgegaan. Ik zag aanleiding tot een ‘re-engineering’ van een deel van de wiskunde voor de middelbare school, of het eerste hoger jaar voor niet-wiskunde opleidingen, zie “Conquest of the Plane” uit 2011. Een deel der wiskundigen ziet er aanleiding in te gaan schelden. Aardig is dat een collega leraar wiskunde me onlangs schrijft: “Je boek heb ik intussen wat beter leren kennen, en ik heb ook de ‘discussie’ eromheen enigszins in de picture. Het boek vind ik groots en inspirerend, en ik vind het bijzonder jammer, om mild te blijven, dat de wiskundewereld zo wordt meegesleept door polariserende meningen, dat aan de creatieve en originele ideeën die je hierin tentoonspreidt, geen constructieve discussies worden gewijd.” Ik adviseer aldus ook tot een parlementaire onderzoek naar het onderwijs in wiskunde, en na het schelden der wiskundigen zelfs tot een enquête waarin onder ede kan worden gehoord, want ik zie niet hoe het kwellen van weerloze leerlingen anders kan worden stopgezet.

Het lijkt me nuttig om deze punten te noemen, ter toelichting dat niet lichtvaardig naar deze materie wordt gekeken maar met een blik die voortdurend voor subtiele nuances openstaat. Komen we nu tot de censuur door een directie die dat niet accepteert.

4. Censuur sinds 1990 en betrokkenheid van Den Butter

Op het CPB vindt sinds 1990 censuur van de wetenschap plaats. Ik verwijs naar Colignatus (1990) t.a.v. 20 jaar voortdurende massale werkloosheid en de rol daarbij van de voorbereiding van het economisch beleid en met name de rol van het CPB. De directie gaf geen toestemming voor interne bespreking en blokkeerde daarmee de publicatiegang naar een onderzoeksmemorandum 'op naam van de auteur'. De rechter heeft dit toegestaan, maar dit is in strijd met de wetenschappelijke aanstelling, de wetenschappelijke mores (zie het rapport van de NVMC), en de categorie 'op naam van de auteur'. De directie heeft ook andere artikelen van de publicatiegang tegengehouden, zoals over het Theorema van Arrow en de optimale welvaart, of de nieuwe economische synthese, of over de belastingfunctie en de dynamische marginaal. Echter, met zo'n precedent over hoe wetenschap behandeld wordt t.a.v. dat artikel over de werkloosheid, lijkt me dat eerst dat precedent moet worden opgelost. Empirisch is hiermee ook vastgesteld dat het CPB de eigenschap van het Economisch Hof ontbeert, waar zo'n Hof respect voor de wetenschap kent.

De Tweede Kamer krijgt niet de informatie waar men recht op zou hebben. Overigens heb ik het artikel (1990) wel naar de Kamer gezonden, maar mogelijk heeft het ontbreken van een CPB-kaft alsmede het wel aanwezig zijn van protest tegen censuur niet bijgedragen tot een welkome ontvangst. Kamerleden zijn verantwoordelijk voor hun eigen vooroordelen. Een institutioneel argument is wel dat een Economisch Hof voorkomt dat een economie van zulke vooroordelen afhankelijk wordt. Ik heb nog contact gehad met een griffier van de TK Commissie voor de Verzoekschriften, maar die stelde mijn positie belachelijk voor en weigerde te corrigeren.

De rechter vernietigde wel verplaatsing uit de afdeling en ik zou weer op het CPB werken 'als u niet inmiddels ontslagen was'. Dat de verplaatsing juist voor dat ontslag gebruikt was, zag de rechter echter niet. Reden tot vernietiging van de verplaatsing was voor de rechter ook dat de directie het gebruik van het mainframe model verbood, een duidelijke verandering t.o.v. de functieomschrijving. Maar het argument van de directie dat CPB-publicaties toch doorrekeningen behoren te bevatten werd wel weer door de rechter geaccepteerd, ook al had de directie die doorrekening dus zelf onmogelijk gemaakt. Waar logici tegenstrijdigheden zien, zien rechters dat blijkbaar niet altijd, en zien de beroepsleugenaars van de landsadvocaat slechts manieren om de directie te helpen de wetenschap te censureren en machtsmisbruik te plegen t.a.v. ontslag. Bij een Economisch Hof zou een toetsende rechter bekend zijn met de wetenschap, en zou niet de neiging bestaan om wetenschappelijke ambtenaren met andere ambtenaren te verwarren. (Een zo'n andere ambtenaar zou bijvoorbeeld een jurist kunnen zijn, die in opdracht van zijn directeur moet gaan liegen, en die dat dan ook als zijn taak ziet. Fraai is het ook, dat een wetenschapper zijn eigen verdediging tegen zulke leugens mag betalen.)

In 1991 stelde ik de censuur aan de orde op een bijeenkomst van de NWO-ECOZOEK werkgemeenschap. Als voorzitter daarvan heeft Den Butter met een verkeerde voorstelling van zaken bijgedragen tot dat onheus ontslag, zie de briefwisseling Colignatus e.a. (1991). Den Butter was lid van de eerste CPB-visitatiecommissie o.l.v. Anton Barten uit 1997 en heeft zich niet teruggetrokken, ook niet toen dit aan de orde kwam, zie de briefwisseling Colignatus e.a. (1997). Als lid van de WRR, SER, Centrale Plancommissie (CPC) en voorzitter van de Kon. Ver. voor de Staathuishoudkunde (KVS) heeft Den Butter niets gedaan om de kwestie op te lossen. Hij heeft zelfs aandacht afgehouden: in een KVS-vergadering betoogde hij dat deze vereniging zich afzijdig diende te houden van 'vakbondszaken en dergelijke' – welk standpunt zonder discussie door de vergadering werd gevolgd, waarbij het de vraag was of het überhaupt op de agenda stond, want dan had ik wel een memo ingediend dat zaken als censuur juist wel onder collegae besproken moeten kunnen worden, en dat de KVS zou kunnen bemiddelen bij het samenstellen van een commissie ad hoc. In het artikel

van 2010 verzwijgt Den Butter zijn betrokkenheid bij dit alles en zijn belang bij een ‘cover up’. Klaarblijkelijk acht hij het onbelangrijk, terwijl het zijn taak is, als voorzitter NWO werkgemeenschap en voorzitter KVS en schrijver van dat artikel, het zorgvuldig te onderzoeken. Lezers van dat artikel kunnen de indruk krijgen ‘dat hij het niet noemt omdat hij het zorgvuldig zou hebben onderzocht’.

In de ‘geschiedschrijving’ door Den Butter (2010) is ook niet terug te vinden dat de crisis sinds 2007 mijn gelijk bevestigt. Voor sommige oogkleppen helpt zelfs deze economische schok niet. Een andere reactie op de 65e verjaardag van het CPB is overigens Van Zanden (2010). Deze suggereert dat economen vroeger meer in formules dachten en tegenwoordig meer in termen van instituties, maar mijn paper uit 1990 noemt reeds het ‘saddlepointing society’ in de zin van het scheppen van de juiste arrangementen, in de lijn van Tinbergen’s *optimal economic order*. Het boek TP & CPB (1994) bevat ook expliciet het Economisch Hof, en DRGTPE (2000, 2011) een concept-amendement voor de grondwet. Het is niet correct van Van Zanden te suggereren dat deze aandacht op het CPB ontbrak. Bij de directie van het CPB ontbrak die aandacht ook niet, zie de institutionele aspecten in *Scanning the future*. Waarom deze wonderlijke analyse van Van Zanden en waarom protesteert hij niet tegen de censuur die sinds 1990 voortduurt ?

5. Verkeerde plaatsing in de welvaartstheorie

De beschrijving door Den Butter t.a.v. de adviesfunctie van het CPB en de betekenis van ‘staathuishoudkunde’ (secties 1 en 2) is warrig. *Staathuishoudkunde* is de vertaling van het Engelse *political economy*. Dus niet wat Den Butter p4 stelt, dat *staathuishoudkunde* in tegenstelling staat tot *planhuishouding*.

Juist lijkt de stelling p2: “Een belangrijk uitgangspunt bij al deze economische analyses is dat deze plaatsvinden vanuit het perspectief van de welvaartstheorie. Dat dient zo te blijven, ook al wordt deze door sommigen (vooral niet-economen) als te beperkt en te normatief gezien.” Een kanttekening is dat *welfare theory* inderdaad vertaald wordt als *welvaartstheorie*, maar dat dit ook het *welzijn* omvat, en niet slechts de materiële *welvaart*. Wanneer dit historisch gegroeide taalgebruik goed wordt uitgelegd kunnen ook niet-economen daar vrede mee hebben. Het is onduidelijk of Den Butter nu inderdaad wil dat het niet-goed aan niet-economen wordt uitgelegd, of dat hij werkelijk meent dat het CPB zich alleen op de materiële welvaart moet richten, wat in strijd zou zijn met het woord *economisch* in *Centraal Economisch Plan*.

Juist is dat Den Butter aangeeft dat het CPB integraal onderdeel van de rijksoverheid is en dat het *Centraal Economisch Plan* een document van de regering is, opgesteld door het CPB. Maar mag dat nu plots geen ‘advies’ meer heten ? Wanneer Premier Rutte reeds heeft bedacht wat het CPB voor hem in het CEP opschrijft, ja, dan is er geen sprake van advies meer, want dan wist Premier Rutte het al. De situatie is toch iets anders dan Den Butter schetst. Zowel t.a.v. CEP als t.a.v. de doorrekeningen der verkiezingsprogramma’s is er een grijs gebied, waarin het CPB wel degelijk met de opdrachtgevers meedenkt. Don (2004) noemt dit ‘trial and error’.

Er was sprake van een verschil tussen Tinbergen en Van Cleeff maar dit is vooral een pragmatische geweest. Laat $SWF(x, y)$ de sociale welzijnsfunctie zijn, met y de alleen indirect te beïnvloeden doelen en x de instrumenten, inclusief direct te beïnvloeden doelen, en laat het economisch model $E(x, y) = 0$ zijn. De budgetruimte voor x en y bestaat uit X en Y . Van Cleeff opteerde voor onderzoek aan die SWF en het bepalen van het optimum x^* en y^* , gegeven model en budgetruimte. Tinbergen had zoiets al beschreven en vond het mooi, maar ging uit van zijn beperkingen – het moet immers *uit de lengte of de breedte* – en vroeg beleidsmakers hun x zodat het CPB kon aangeven welke y er te verwachten valt. Hierbij hield Tinbergen het

nadenken over de *SWF* niet af. Hij plaatste ook kanttekeningen of het Theorema van Arrow over de onmogelijkheid van een algemeen welzijn wel praktisch relevant was. Op het CPB is nog door Van Eijk en Sandee onderzoek gedaan naar de *SWF* maar e.e.a. is natuurlijk zeer lastig met de middelen van toen.

Den Butter p2 citeert Passenier: “Niet meer het leveren van adviezen voor het best passende beleid, maar het berekenen van de sociaal-economische consequenties van een beleidspakket dat elders wordt bepaald”. Hier speelt inderdaad de keuze tussen planeconomie van Hein Vos en de indicatieve planning van Huysmans op de achtergrond mee. Maar het gaat te ver wanneer Den Butter suggereert dat regering of politieke partijen hun x_{pp} inleveren en het CPB mechanisch de y_{pp} uitrekt. In dat proces kan het CPB advies geven, zoals ‘als je zulk beleid kiest dan kan ik al zonder doorrekenen vertellen dat je resultaten krijgt die niet sporen met de kleur van jullie verkiezingsprogramma, dus denk nog eens na over wat je werkelijk wilt’ (geen citaat). Of: ‘het voor doorrekening aangeleverde formulering was ambigue en is als volgt geïnterpreteerd ...’ (geen citaat) waarbij de adviseur met de opdrachtgever meedenkt.

De praktijk kan aanleiding geven tot ongemakkelijke situaties, zie Colignatus (2005). T.a.v. de SP achtte het CPB een belastingtarief van 72% e.d. klaarblijkelijk niet realistisch. Van het SP-programma werd aldus maar een deel doorgerekend zodat de economie niet instortte. Vervolgens claimde de SP dat ‘het programma was doorgerekend’ met mooie resultaten zodat men gerust op de SP kon stemmen.

Deze adviespraktijk heeft aldus zijn beperkingen en het blijft nuttig over betere manieren na te denken. In 1990 bleek dat de directie van het CPB de twijfel van Tinbergen over het Theorema van Arrow was vergeten en daarvan een verkeerde interpretatie op na hield. Een voorstel waarin de *SWF* werd geherwaardeerd, zie Colignatus (1990), werd mede afgewezen met verwijzing daarnaar (wat overigens weinig zegt want het gaat om ‘op naam van de auteur’ en een publicatiegang waarin ruimte is voor discussie zodat eventuele bezwaren besproken kunnen worden). Daarop schreef ik een paper over het Theorema van Arrow maar dit werd ook van bespreking en publicatiegang tegengehouden, en vormt nu de basis van mijn boek “Voting Theory for Democracy” (2001, 2011). Het lijkt me wetenschappelijk vereist de muur van censuur op te heffen, zodat e.e.a. weer met open geest kan worden beoordeeld.

Denken over de welzijnsfuncties blijft nuttig. Niet ondenkbaar is dat ‘het CPB-model’ (d.w.z. een verstandige keuze uit de verschillende modellen) op het web komt, met mogelijkheden je *SWF* te bepalen. Het is in ieder geval onjuist van Den Butter dat hij suggereert dat de huidige CPB-methode ook een optimaal eindpunt is. In Den Butter (2002) doet hij nog wat marginale suggesties tot verbetering maar de belangrijke stappen ziet hij niet, vooral niet die stap naar het Economisch Hof met respect voor wetenschap. Mogelijk lijdt hij aan hetzelfde misverstand t.a.v. het Theorema van Arrow als de CPB-directie destijds, en vindt hij alle andere geluiden alleen maar een teken dat betrokkene het niet snapt en maar beter ontslagen kan worden. Inderdaad, de situatie wordt dan lastig, ook wanneer juristen gaan liegen en wiskundigen gaan schelden. Wellicht verduidelijkt de economische crisis dat het voordelen kan hebben om eens naar die andere gedachten te gaan kijken.

6. Verkeerde beschrijving van een taakverdeling

Den Butter p4 stelt: “Deze methodiek van Tinbergen ligt ook aan de basis van de institutionele vormgeving van de beleidsvoorbereiding in ons land, die kan worden aangeduid als de ‘polder van Tinbergen’. Nadat duidelijkheid was gekomen over de manier waarop het begrip ‘plan’ in de opdracht van het CPB diende te worden ingevuld, bestaat er in de Nederlandse macro-economische beleidsvoorbereiding een duidelijke scheiding tussen drie onderdelen, namelijk (i) de verzameling van statistische gegevens, waar het CBS de verantwoordelijkheid heeft, (ii) de werking van de economie beschreven in een kwantitatieve

modelmatige analyse zoals deze door het CPB wordt gedaan en, onafhankelijk daarvan, (iii) de normen en politieke preferenties, die in de discussies in de SER, en natuurlijk ook in het parlement aan de orde komen. Terwijl de twee eerste elementen tot het domein van de wetenschap gerekend worden, behoort articulatie en afweging van preferenties tot het politieke domein.”

Dit is niet juist. Deels is het weer een kwestie van woordkeus maar er kunnen (ook daardoor) misverstanden in het spel zijn. Roefie Hueting heeft op het CBS het concept van het milieu-duurzame nationaal inkomen (mDNI) ontwikkeld, als compagnon van het gebruikelijke nationaal inkomen (NI), zie <http://www.sni-hueting.info>. Tinbergen kende het werk van Hueting al voor diens proefschrift en onderschreef het volledig, zie hun publicatie uit 1991. Beide cijfers zijn nodig om een beeld te krijgen van de situatie. Het NI is gebaseerd op aannames in de welvaartstheorie en heeft alleen betekenis binnen die theorie. Het mDNI corrigeert voor aannames in de welvaartstheorie over milieu-duurzaamheid. Milieu-duurzaamheid is reeds gekozen in vastgelegd regeringsbeleid en geeft een norm voor de statisticus. Duurzaamheid vergt veronderstellingen met het oog op de toekomst. Het gaat niet om wat toekomstige generaties daadwerkelijk als nut zullen ervaren, maar om wat de huidige generatie zich daaromtrent voorstelt. De statisticus kent ook alleen technologie die is aangetoond. Wat Den Butter een ‘statistisch gegeven’ noemt blijkt aldus afhankelijk van de welvaartstheorie, blijkt modelmatig en blijkt afhankelijk te zijn van toekomstbeelden en normen. Zie het korte artikel in ESB Colignatus (2001) en het boek Colignatus (2009). In mijn optiek verdient Hueting de Nobelprijs economie voor zijn werk ten aanzien van de theorie van het algemeen welzijn en het nationaal inkomen, alsmede de theorie en praktijk van de meting daarvan. Mede gezien de ecologische crisis is het een grove schande zoals dat werk wordt tegengewerkt door de planbureau’s en feitelijk ook het CBS waar de analyse ontstond. Het is jammer dat mijn eigen werk zo door censuur is getroffen, zodat mensen ook mijn ondersteuning van het werk van Hueting wel weer niet zullen begrijpen.

Wellicht gaat Den Butter akkoord dat ‘statistisch gegevens’ zo te nuanceren zijn, maar het lijkt me wel relevant te noemen, want het betreft hier gangbare misverstanden. Mogelijk heeft Den Butter gelijk dat zijn ‘polder van Tinbergen’ het denken van economen en beleidsmakers beschrijft, de institutionele hokjes waarin alles geplaatst wordt. Maar het is een rare manier van denken om dat vrijwel kritiekloos als uitgangspunt te presenteren terwijl je via je eigen rol in een klankbordgroep kunt weten dat het eigenlijk ietwat anders zit.

Het punt is dat Den Butter dus voorzitter was van een klankbordgroep t.a.v. doorrekening van het mDNI. Informatief is hier Hofkes & Verbruggen (2012) in aangehaald TvOF-themanummer. Al deze betrokkenen van de VU blijken hun onderwerp van studie niet te begrijpen, noch de welvaartstheorie, noch het nationaal inkomen, noch het mDNI. Wat hier gebeurt is wetenschappelijk gezien ook ongepast. Het Ministerie van EZ stelde geld beschikbaar voor doorekening. Het CBS had koudwatervrees over ‘modelberekeningen’, het CPB wilde niet aan ‘statistiek’ doen, dus, blijkbaar na veel palaver en gezien de geweldige internationale reputatie van Hueting, voorzag EZ voor een soort tussenweg. Wat is dan logischer dat er een publicatie komt met Hueting als hoofdauteur, bijv. ook met een samenvattend artikel in de *Economic Journal* of de *European Economic Review* of de *AER*? Neen, dat gebeurt niet. Mogelijk heeft hier de juridische constructie een rol gespeeld, waarbij Hueting als inmiddels gepensioneerde niet als contractpartij werd gezien. Een juridisch onderzoekcontract met de VU staat het wetenschappelijk fatsoen niet in de weg dat Hueting hoofdauteur had moeten zijn. Maar nee. Hueting wordt ‘adviseur’, de medewerkers werpen zich op tot hoofdauteurs, zij krijgen les van Hueting over welvaartsmeting en nationaal inkomen, maar zij gaan hem daarna als tovenaarsleerlingen terechtwijzen door te paraderen met hun eigen onbegrip. De VU-economen wijzen het mDNI af en stellen als alternatief Kosten-Baten-Analyses voor. Maar het blijkt dat in de KBAs toch weer het mDNI gebruikt wordt, want je hebt tenslotte een maatstaf nodig. Men heeft daar op de VU dus moeite met fatsoen en nadenken. Hun bezwaren tegen het mDNI (p250): (1) ‘het is niet objectief’. Hier

wordt blijkbaar oud-testamentische zekerheid verlangd, terwijl het in de wetenschap gaat om integriteit, intersubjectiviteit en transparantie – en zo opgevat is het dus wel ‘objectief’. Zelfs wiskunde is vooral giskunde. Een statisticus kan heel goed de onzekerheidsmarges in de metingen aangeven. Het hoofdargument van Hueting is dat het ‘nationaal inkomen’ ook op allerlei veronderstellingen is gebaseerd, en dat het mDNI juist nodig is voor de transparantie. Wanneer de politiek een preferentie voor ‘duurzaamheid’ heeft uitgesproken, en het CBS meet alleen het NI, dan is er toch iets fundamenteels fout. (2) ‘alleen bekende technologie’. Ja, zo denkt een statisticus. Een cijfer voor 2010 moet niet afhankelijk zijn van verwachtingen over technologie in het jaar 2100. (3) ‘aannames voor handel’. Ja, wanneer je veronderstelt dat alleen Nederland duurzaam is, dan halen we zoveel mogelijk uit het niet-duurzame buitenland, dus dat is een zinledige exercitie. In het concept van Hueting zit dus de aanname dat ook voor het buitenland een mDNI geldt. De VU-economen weigeren om gewoon het mDNI conform de definitie van Hueting uit te rekenen, en zij gaan geld en tijd verspillen aan hun onbegrip. Wie hun ‘bezwaren’ leest snapt niet dat ze het durven opschrijven. Alleen mensen die het werk van Hueting nooit bestudeerd hebben zullen denken ‘de VU weet er veel vanaf’ maar deze lezers zien niet dat je toch beter Hueting als hoofdauteur kunt lezen om te zien dat de VU er dus weinig vanaf weet. Dit aangehaald artikel in TvOF verwijst slechts naar twee artikelen van Hueting en niet naar een bron waarin hun ‘bezwaren’ een antwoord krijgen. Natuurlijk, gezien de wetenschappelijke normen van integriteit, intersubjectiviteit en transparantie moeten zij natuurlijk opschrijven waartoe zij gekomen zijn. Een voorzitter van een klankbordgroep zou dan de distantie mogen hebben om e.e.a. wel weer in goede banen te leiden. Niet dus.

Gezien het belang van het werk van Hueting adviseer ik ruitelijke excuses en een intensieve inspanning om genoemde publicatie in zo’n toptijdschrift tot stand te brengen.

Kent de toekomst risico’s van ecologische rampen met grote gevolgen voor de economie? In Den Butter’s ‘polder van Tinbergen’ kan het CPB zomaar voorbijgaan aan ‘statistische gegevens’ t.a.v. ecologische risico’s ‘in de toekomst’. Met zijn ‘polder’ hoeft Den Butter geen kritiek te hebben op de mishandeling van het werk van Hueting door de planbureau’s en het CBS. Mijn lijkt dat grote onzin en Tinbergen zou vinden dat Den Butter een verkeerde ‘polder van Tinbergen’ beschrijft. Inderdaad, we zien dat moeizame manoeuvres van CBS, CPB en het Ministerie van EZ, maar Den Butter zou de eerste moeten zijn om te zeggen dat dit dus anders moet.

7. Stagflatie, maakbaarheid, en dergelijke

Den Butter p5: “Zo vormde de stagflatie aan het eind van de jaren zestig en het begin van de jaren zeventig de aanleiding voor de overgang van de eerste naar de tweede generatie modellen.” Ook dit kan een woordkeus zijn. Het betreft hier een *fase* in de stagflatie, die bij het CPB tot modelverandering leidde. Wanneer Den Butter zou suggereren dat de stagflatie voorbij is, dan is dat abuis, want we zitten slechts in een *andere* fase. In feite is er de Grote Stagflatie 1970-2013+ waarin economen en beleidsmakers van de ene mode naar de andere vluchten, en waarin sinds 1990 mijn analyse en voorstel tot synthese door censuur is getroffen. De deregulering door Reagan en Thatcher was een poging om de voorgaande fase in de stagflatie te bestrijden. Stagflatie leek te verdwijnen maar ging slechts ondergronds. Door deregulering kwamen enorme financiële stromen op gang met aldus een Keynesiaanse stimulering van de economie, die ten onrechte als ‘aanbod-economie’ werden geklassificeerd. Nu we weer gaan her-reguleren steken de oude verschijnselen weer hun kop op.

Den Butter p6: “Dit beeld van de ‘knoppen-draai-economie’, waarbij de overheid via instrumentering het in de modellen beschreven gedrag van de economische subjecten kan benutten om de doelstellingen te bereiken, past geheel bij het toenmalige geloof in de maakbaarheid van de samenleving. Maar het was ook in 1972 dat dit beeld met de opkomst

van de leer van de rationele verwachtingen en de Lucas-kritiek op het gebruik van de beleidsmodellen scheurtjes begon te vertonen. De gedachte was dat het publiek kan anticiperen op instrumenteel beleidsingrijpen door de overheid en daarmee het gedrag aan dat beleid kan aanpassen. Dit betekende een flinke deuk in het beeld van de knoppen-draai-economie. Het idee van de maakbare samenleving vervaagde.”

Dit is ideologisch getinte prietpraat, een wetenschapper onwaardig. Ten aanzien van ‘maakbaarheid’ zien we in het politieke spectrum, waarin uitersten elkander vaak raken, de plangedachte, met bijv. ideale samenleving of ideale mens, en de aanval daarop door anderen, bijv. door conservatieven al dan niet met een ideologie of door *laissez faire* anarchisten die zich tegenwoordig *libertariërs* noemen. Er zijn ook middenpartijen die een vorm van maakbaarheid nastreven zoals soevereiniteit in eigen kring of subsidiariteit of zelfs algemene wetgeving die de nachtwakerstaat overstijgt. Het is niet zo dat zulke gedachten vervaagd zijn en niet langer relevant. De deregulering heeft de chaos in de samenleving bevorderd. Chaos is blijkbaar wel maakbaar, en mag dan niet meer ‘maakbaarheid’ heten? Den Butter voegt zich in het koor dat ideologische aanvallen pleegt op mensen die analyses plegen die verbetering kunnen brengen ten aanzien van werkloosheid en armoede, zoals mijn artikel (1990).

De kritiek van Lucas was niet nieuw. Het was allang bekend onder economen en juist ook op het CPB dat ramingen invloed hebben op gedrag terwijl zulke invloed maar moeilijk in de modellen te vangen was. CPB-ramingen zijn dus niet automatisch, zij staan intern ter discussie. Het was niet vreemd dat Lucas daar onderzoek naar deed. Het nieuwe aan zijn analyse was een specifieke techniek om verwachtingen in modellen te verwerken; Lukas’s begrip van de economie is verder maar beperkt. De populariteit van de Lucas-kritiek is wel een fase in de Grote Stagflatie, waarin een bepaalde stroming onder economen nu een extra argument meende te hebben om vermeende fouten van andere economen te bestrijden. Onderdeel hiervan zal ook wel het wiskundig idealisme van sommige economen zijn. Zie waar zulk dogmatisme ons gebracht heeft.

8. Voorspellingen t.a.v. ramingen

Bij Den Butter sectie 4 over ‘voorspellingen’ treffen we een zekere verwarring aan over enerzijds onconditionele voorspellingen en anderzijds conditionele ramingen. CPB-ers zijn geneigd te spreken over ‘ramingen’ en niet ‘voorspellingen’. Een raming gaat uit van de conditie dat beleid succes zal hebben. CPB-ers gaan ervan uit dat de regering doet wat zij zegt, uitzonderingen daargelaten. Een voorspelling houdt er rekening mee dat zulk succes kan ontbreken, bijvoorbeeld omdat beleidsmakers wat anders gaan doen dan ze zeggen. Het werken met ramingen is een deel van het manco van een T3P & CPB. Klaarblijkelijk heeft het aardig gewerkt in Nederland, mogelijk ook doordat het bureau is begonnen in een periode dat er meer respect voor wetenschap bestond. Maar het zal denkelijk niet zo goed werken in andere landen, waarin voorzienbaar beleidsfalen terecht zal komen in ‘ramingsfouten’, en waarin maar weinigen überhaupt kijken naar resultaten omdat iedereen bezig is met de mode van de toekomst. Recente adviezen van IMF en OECD dat ook andere landen een voorbeeld nemen aan het CPB zijn derhalve gebaseerd op een misvatting. Derhalve is ook te adviseren tot een T4P met Economisch Hof, dat onconditionele voorspellingen kan maken. Dit Hof kan verwachtingen formuleren over het gedrag van politici in de toekomst, zodat burgers en bedrijven in de maatschappij een, inderdaad, rationele verwachting van die toekomst kunnen krijgen.

9. De toekomst van het CPB

Den Butter stelt in sectie 5 dat we nu pas moeten nadenken over de fouten t.a.v. de kredietcrisis. Het lijkt me dat sommige economen dit al daarvoor gedaan hadden, en dat er beter geluisterd had moeten worden. Bijvoorbeeld had niet zo kritiekloos achter de Lucas-kritiek en het dereguleren moeten worden aangelopen.

Den Butter noemt het punt van transactiekosten. Dit punt is zoals hij zelf aangeeft niet nieuw, en wat hij erover schrijft is verder niet zo relevant. Iedereen is zijn stokpaardje gegund, maar het is wel vreemd om niet te zien dat ‘censuur’ wel hele hoge transactiekosten in het wetenschappelijk bedrijf en de nationale economie aanbrengt. Wanneer dit artikel de titel ‘censuur en ontslag als transactiekosten’ zou meekrijgen zou Den Butter er wellicht eindelijk belangstelling voor opvatten, maar het lijkt me onnodig om met die nieuwe mode mee te doen.

Dat hij aandacht vraagt voor verdelingseffecten is ook mooi. Ik zou zeggen, lees eens die gecensureerde analyse. O ja, moet de censuur wel worden opgeheven.

Den Butter meent als hoofdpunt dat het CPB niet met pensioen kan. In feite had dit dus beter al in 1990 kunnen gebeuren, met eerst die parlementaire enquête en daarna de promotie tot een Economisch Hof.

10. Conclusie

Op het CPB vindt sinds 1990 censuur van de wetenschap plaats en sinds 1991 machtsmisbruik t.a.v. een onheus ontslag. De externe omgeving grijpt niet in. De ontwikkelingen sinds 1990 en in het bijzonder de economische crisis sinds 2007 bevestigen de analyse van de betreffende CPB-medewerker en auteur van dit artikel. Hoe valt het onbegrip van die externe omgeving te begrijpen? Het *Tijdschrift voor Politieke Economie* heeft een ‘kritische traditie’ maar bevat hierover geen artikelen. Kijkend naar wat in TPE over het CPB wordt geschreven valt het artikel Den Butter (2010) op. Als voorzitter van de NWO werkgemeenschap economie in 1991 heeft Den Butter met een verkeerde voorstelling van zaken bijgedragen tot dat onheus ontslag. Den Butter was lid van de eerste CPB-visitatiecommissie o.l.v. Anton Barten uit 1997 en heeft zich niet teruggetrokken toen dit aan de orde kwam. Als lid van de WRR en voorzitter van de KVS heeft Den Butter niets gedaan om de kwestie op te lossen en zelfs aandacht afgehouden. Het artikel Den Butter (2010) blijkt wetenschappelijk kwalijk. Den Butter verzwijgt zijn betrokkenheid bij dit alles. Zijn beschrijving is ook anderszins ondeugdelijk en geeft een verkeerd beeld van het falen van het CPB t.a.v. de crisis. Klaarblijkelijk hebben redactie en andere auteurs in TPE geen aanleiding gezien Den Butter te corrigeren. Eigenlijk vind ik het onjuist dat ik dat zelf moet doen. Mijn protest tegen censuur zou toch genoeg moeten zijn zodat anderen dit gaan onderzoeken? Nederland is een raar land. Boycot Nederland tot de censuur is opgelost.

Literatuur

Colignatus is de wetenschappelijke naam van Thomas Cool, gebruikt sinds 2004.

Bartelsman, E., R. Gradus, M.W. Hofkes (red) 2012, thema-nummer *Tijdschrift voor Openbare Financiën*, Editie jaargang 44, 2012, nummer 4, http://wimdreesstichting.nl/pdf-downloads_tvof

Butter, F. den 2002, Wat is de doorrekening van de verkiezingsprogramma's door het CPB waard?, *Openbare Uitgaven*, 34 (3), p114-125

Butter, F. den 2010, Het CPB kan nog niet met pensioen, *TPEdigitaal* jaargang 4(3) pagina 1-18

Colignatus, Th. 1990, After 20 years of mass unemployment: Why we might wish for a parliamentary inquiry, CPB internal note 90-III-38, <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1990/12/18/index.html>

Colignatus, Th. e.a. 1991 & 1997, Een heel erg enge gang van zaken, <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/DenButter/HeelErgEng.html>

Colignatus, Th. 1994, Trias Politica & Centraal Planbureau, Samuel van Houten Genootschap, <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1994/11/30/TPenCPB.html>

Colignatus, Th. e.a. 1997, correspondentie met de CPB-visitatiecommissie onder leiding van Anton Barten, <http://thomascool.eu/Thomas/English/TPnCPB/Audit/Index.html>

Colignatus, Th. 2000, Understanding the impact of the minimum wage on the Gini Index, October 27, <http://thomascool.eu/Papers/ImpactMinimumWageOnGini/index.html>

Colignatus, Th. 2001, Roefie Hueting en het DNI, *Economisch Statistische Berichten* 24-8-2001, p652-653, <http://www.sni-hueting.info/NL/Anderen/2001-08-24-ESB-Cool-over-Hueting.pdf>

Colignatus, Th. 2005, Hoe dan, Jan?, *Frontaal Naakt*, 18 februari <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/00000028.html>

Colignatus, Th. 2009, The current economic crisis: A solution that "lies buried and obscured in a mass of false theory", *Vox EU* 19 feb 2009, <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/3087>

Colignatus, Th. 2009, The Tinbergen & Hueting Approach in the Economics of Ecological Survival, MPRA 13899, <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/13899>

Colignatus, Th. 2011, Voting Theory for Democracy, <http://thomascool.eu/Papers/VTFD/Index.html>

Colignatus, Th. 2011, Definition & Reality in the General Theory of Political Economy, 3e editie, <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Index.html>

Colignatus, Th. 2012, Common Sense: Boycott Holland, <http://thomascool.eu/Papers/CSBH/Index.html>

Colignatus, Th. 2013, Bespreking van het rapport van de cie. Frijns over het CPB, <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2013-03-12-Commissie-Frijns-besproken-door-Colignatus.pdf>

Don, F.J.H. 2004, How econometric models help policy makers. Theory and practice, CPB Discussion Paper 27

Frijns, J. e.a. 2013, Uit de lengte of uit de breedte - Rapport van de Commissie Beleidsgerichte Toetsing van het Centraal Planbureau, CPB-website Den Haag

Hofkes, M.W. en H. Verbruggen, 2012, Van groene welvaartsmaten tot een nationale

maatschappelijke kosten-batenanalyse, *TvOF*, jaargang 44, 2012, nummer 4, p247-253, Wim Drees Stichting voor Openbare Financiën

Jong, J. de en J. Verbruggen 2011, De niet voorspelde crisis, *TPEdigitaal* jaargang 5(1) 27-45

Raad van State 2013, Verzoek om voorlichting inzake de verankering van de democratische controle bij de hervormingen in het economisch bestuur in Europa ter bestrijding van de economische enfinanciële crisis, Document W01.12.0457/I van 18 januari 2013

Salverda, W. 1993, De planbureau-paradox: minder gezag en meer invloed, *TPE*, 15 (3) p106-111

Zanden, J.L. van 2010, De spagaat van het Centraal Planbureau, *Me Judice*, jaargang 3, 24 december